

לי ולכם היא הגאולה

בשביל משה

בשביל מי נגלה הקב"ה במצרים? בשביל משה. אמר ר' נסים: משל לכהן שהיה לו גינה של תאנים ובאותה גינה היה בית הפרס¹. ביקש לאכול תאנים. אמר לאחד: לך אמור לאריס שבעל הגינה אומר לך שתביא לו שתי תאנים. הלך ואמר לו כך. השיבו האריס: מי הוא בעל הגנה? לך למלאכתך! אמר הכהן: אני אלך לגנה. אמרו לו: למקום טמא אתה הולך? אמר להם: אפילו יש שם מאה טומאות הולך אני ולא יתבייש שלוחי. כך כשהיו ישראל במצרים אמר הקב"ה למשה לכה ואשלחך אל פרעה. הלך. ואמר לו [פרעה למשה]: מי ה' אשר אשמע בקולו לשלח את ישראל? ... אמר הקב"ה: אלך למצרים ... אמרו לו מלאכי השרת: למצרים אתה הולך למקום טומאה? אמר להם: אלך ולא יתבייש שלוחי משה². (שמות רבה פרשה טו' סימן יט)³

בשביל ישראל

מה הקב"ה עושה בארץ מצרים? בשביל ישראל ... נשתעבדו ישראל במצרים וגלה הקב"ה כביכול עמהם. אמר ר' שמעון בן לקיש: גדולה חיבתם של ישראל שנגלה הקב"ה במקום עבודה זרה ובמקום טינופת ובמקום טומאה בשביל לגאלם. משל לכהן שנפלה תרומתו לבית הקברות. אמר: מה אעשה? לטמא את עצמי אי אפשר ולהניח תרומתי אי אפשר. מוטב לי לטמא את עצמי פעם אחת וחוזר ומטהר ולא אאבד את תרומתי⁴. כך ישראל הם תרומתו של הקב"ה ... היו בין הקברות ... אמר הקב"ה: היאך אני גואלם? להניחם אי אפשר, מוטב לירד ולהצילם ... וכשהוציאם קרא לאהרן וטהר אותו שנאמר "וכפר על הקדש מטומאות בני ישראל"⁵.

בשביל הקב"ה

בשביל מי נגלה הקב"ה במצרים? בשביל עצמו. משל לבן בית שנתפס ע"י בעל מלאכתו ונחבש [בבית הסוהר]. אמר לו אדונו: אל תירא, אני בא ומוציאך. שלח עבדו להוציא ולא רצה הפונדקי לשלחו. אמר [בעל המלאכה]: יפה עשה הפונדקי, שאני אמרתי לו: "אני בא ומוציאוך", ולא פקדתי, שאני משלח את עבדי. כך אמר הקב"ה לאברהם: עתידים הם בניך להשתעבד במצרים ואח"כ אני גואלך ... שלח הקב"ה משה לגואלם ולא רצה פרעה. אמר הקב"ה: כראוי עשה פרעה, כי אני אמרתי לאברהם "דן אנכי" וכי משה "אנכי" או אהרן "אנכי"? לא אמרתי אלא "אנכי ה' א-להיך המעלך מארץ מצרים" (תהלים פא' יא).

לי ולכם

"החודש הזה לכם" - ר' מאיר אומר: לי ולכם⁶ היא הגאולה, כביכול אני נפדה עמכם, שנאמר: "אשר פדית ממצרים גויים וא-להיו" (שמואל ב' ז' כג)⁷.

שבת שלום

מחלקי המים

¹ בית הפרס הוא שדה שנחרשה וידוע שהיה שם קבר ויש חשש טומאה על פני כל השדה. וטומאה זו היא מדרבנן.
² כבר מדרש זה רומז שה"בשביל מי" האמיתי שבגללו ירד הקב"ה למצרים הוא הקב"ה בעצמו, שהרי פרעה אמר "מי ה' אשר אשמע בקולו ... לא ידעתי את ה' ...". הגנה על כבוד השליח היא הגנה על כבוד המשלח - "שלוחו של אדם כמותו".
³ כל המדרשים שלהלן, אלא אם צוין אחרת, הם מפרשה טו' בשמות רבה. ראה גם פסיקתאות רבתי ורב כהנא פרשת החודש.
⁴ לאדם (לכהן) יש אפשרות להיטהר, אבל אוכל שנטמא אין לו תקנה. והנמשל ברור. אלא שמדרש זה הוא לכאורה נגד ההלכה! ואולי מדובר רק בטומאה דרבנן כפי שהבאנו בשבוע שעבר "מדלגים היינו על גבי ארונות מתיים" או "מנפח אדם בית הפרס והולך".
⁵ הסיימת הנפלאה של מדרש זה שאהרון מכפר על הקב"ה, גם היא רומזת על חלקו של הקב"ה בגאולה - לי ולכם - הגאולה ההדדית.
⁶ ראה דברים רבה (ליברמן) פרשת נצבים: "וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות" - אם שמרתם את התורה לא על עצמכם בלבד אתם עושים צדקה אלא עלי ועל עצמכם - לי ולכם". הפדות ממצרים כמו שמירת התורה הם "גאולה הדדית" של א-להים ואדם.
⁷ ובמכילתא כאן: "ר' עקיבא אומר: אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו. כביכול אמרו ישראל לפני הקב"ה: עצמך פדית ומדרשים רבים נאמרו על פסוק נפלא זה הלקוח מתפילת דוד בעת שבישר לו נתן הנביא ששלמה בנו יבנה הבית. חלקם אגב, ברוח לגמרי אחרת ובקטרוג גדול על עם ישראל. על כך א"ה בפעם אחרת: בפרשת כי תשא (חטא העגל)? בפרשת כי תצא (עגלה ערופה)?